

Designing

Op 18 april j.l. presenteerden Architecture Workroom Brussels, het Team Vlaams Bouwmeester, de VRP, de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij en de Internationale Architectuurbiënnale Rotterdam IABR de nieuwe publicatie *Designing the Future*, een 'werkboek' over ontwerpend onderzoek als hefboom voor maatschappelijke transitie. De boekvoorstelling en het aansluitende panelgesprek vormden een mijlpaalmoment in wat hopelijk een vruchtbaar leerproces wordt voor al wie actief begaan is met het vormgeven van een betere wereld in de Lage Landen.

Designing the Future

De zorgzame stad

Energielandschappen

Visionaire woningbouw

De productieve stad

Minder infrastructuur,
betere mobiliteit

betere voor water
met stromen

the Future

Tussen hybrisis en fragiliteit

EEN GESPREK OVER EEN ONTWERPBARE TOEKOMST

Wat voorafging

Versillende globale uitdagingen manifesteren zich vandaag als complexe ruimtelijke vraagstukken. Ontwerp blijkt daarbij een krachtig medium om de noodzakelijke veranderingsprocessen te verbeelden, vorm te geven en zo nodig bij te sturen. Het boek *Designing the Future* bundelt de inzichten uit een reeks rondetafels en lezingen die de initiatiefnemers van december 2016 tot februari 2017 wijdden aan de thema's mobiliteit, zorg, wonen, de productieve stad, open ruimte, water en het stedelijk metabolisme. Een erg divers gezelschap van ambtenaren, academici, ontwerpers, bezielers van burgercoöperaties, projectontwikkelaars, activisten, (sociaal) ondernemers, vertegenwoordigers van middenveldorganisaties, adviseurs, studenten en investeerders, afkomstig uit zowel België als Nederland, ging er in gesprek, op zoek naar een gedeelde agenda om samen vorm te geven aan een betere toekomst.

Een stapsteen

De roep om een andersoortige praktijk, waarbij alle bestaande expertise en ervaring rond 'stad maken' kan worden gebundeld vanuit een gedeelde missie, klinkt steeds luider. In die zin sluit *Designing the Future* ook aan bij de ambitie van de IABR 2018+2020 THE MISSING LINK, die via langere leer- en ontwikkelingsstrategieën de opgaven van morgen wil aanpakken.

Het boek vormt in dat opzicht geen sluitstuk, maar een stapsteen in de ontwikkeling van een alternatieve werkomgeving. En dat weerspiegelt zich in de structuur van de publicatie, die rond de zeven hogergenoemde thema's is opgebouwd. Voor elk thema trachten de makers een aantal urgente agendapunten te formuleren – waaronder het scherpstellen van de schaalniveau's van de verschillende ontwerp-vraagstukken, de rol van de overheid en nieuwe coalities in het transformatieproces, en een eerste aanzet voor het oprichten van leer- en ontwikkelingsplatforms terzake.

Op een ander niveau kan dit werk evengoed als een best-practice gids voor *things to come* gelezen worden: elk agendapunt wordt immers geïllustreerd door een aantal concrete ontwerp-cases.

Een hachelijke positie

Lucide en met de nodige zin voor zelfonderzoek omschreef gespreksleider en drijvende kracht Joachim Declerck tijdens de boekvoorstelling *Designing the Future* (DTF) als een avontuur dat vervaarlijk balanceert 'tussen hybrisis en fragiliteit'. Hybris, omwille van de duizelingwekkende complexiteit en enorme schaal van de uitdaging; fragiliteit omwille van de uiterst bescheiden middelen en status die de ontwerperswereld daartegenover te stellen heeft. Daarmee was de toon van het gesprek meteen gezet.

JOACHIM DECLERCK | Kristiaan, jij was en bent als bouwmeester met ontwerpend onderzoeksteams actief bij het begeleiden van overheden, zowel in Antwerpen als in Brussel. Strookt wat er in DTF verteld wordt omtrent het ontwerpwerk aan grote transitie met jouw bevindingen?

KRISTIAAN BORRET | Jazeker. Maar er is ook een belangrijk verschil met de praktijk die ik ken. In Antwerpen gebruikten we ontwerpend onderzoek om problemen op te lossen, in plaats van enkel met documenten en discussies te werken. Het is ondertussen gebruikelijk dat er bij politieke besluitvorming al eens een tekening verschijnt, dat een ontwerper ideeën aanreikt om een knoop door te hakken. Maar waar we – ook in Antwerpen – nog niet in geslaagd zijn, is ontwerpend onderzoek te gebruiken om de grote maatschappelijke vraagstukken, over de louter ruimtelijke kwesties heen, te tackelen. Ik merk dat men daar in Nederland sneller toe bereid is. In een stad als Rotterdam staat het gewoon geagendeerd dat ontwerpers moeten betrokken worden bij dergelijke opgaven. Dat is de volgende stap die we moeten zetten.

JOACHIM DECLERCK | Betekent dat dan ook niet dat we op het vlak van ontwerp en stadslandschappelijke vraagstukken nog een leercurve moeten doormaken? Want we zitten met deze DTF vervaarlijk te schipperen tussen fragiliteit en hybrisis: enerzijds is er

■ Joachim Declerck
(Architecture Workroom
Brussels / curator IABR 2018)

IN GESPREK MET

■ Kristiaan Borret
(Brussels Bouwmeester)

■ Pascal De Decker
(socioloog, KULeuven)

■ Julie Marin
(ir.-architect en urban
designer, KULeuven)

■ Edith Wouters
(architect, AR-TUR)

■ Philippe Vandenbroeck
(consultant, ShiftN)

TEKST

■ Koen Raeymaekers
hoofdredacteur Ruimte